

Öka rättssäkerheten för sexualbrottsoffer

Ett enkelt sätt att öka antalet sexualbrott som leder till åtal är att ge brottsoffret ett eget juridiskt biträde. De senaste femton åren har vi sett en rad förslag som kan stärka rättssäkerheten för brottsoffer som driver sin sak i rätten, men ingenting händer. Nu har 2014 års sexualbrottskommitté kommit med ännu ett förslag. Vi får inte längre svika de som vågar anmäla sexualbrott.

I Sverige räknas våldtäkt som ett grovt brott, men det avspeglas inte i åtalsfrekvensen. Bara en liten del av de sexualbrott som polisanmäls leder till åtal. De allra flesta som gör en polisanmälan får ett brev med besked om att förundersökningen är nedlagd.

Det finns en metod som vi vet ökar kvalitén på rättsprocessen, som flerfaldigt ökar antalet fall som leder till åtal och som gör att brottsoffrets intressen tas tillvara under rättsprocessen. Metoden gör att förhör håller bättre kvalitet, att målsägandens ställning stärks, att åklagaren kan vara mer objektiv och att färre huvudförhandlingar ställas in. Det handlar om att förordna målsägandebiträde för brottsoffer i sexualbrottsmål.

Målsägandebiträdet är den jurist som för den målsägandes talan och tar till vara på hens intressen. Åklagarmyndigheten fann i en undersökning att det som hade allra störst inverkan på andelen lagförda brott var att målsägandebiträde hade förordnats. Brå menar att det är en rättssäkerhetsfråga att alla målsägande som anses vara i behov av stöd också får det. Lagen om målsägandebiträde säger att målsägandebiträde ska förordnas när en förundersökning inleds. Utredning efter utredning visar att den lagen inte följs. Ett antal förslag för att åtgärda det har lagts fram. De har inte fått gehör. Här följer några exempel.

- *2004 föreslog Justitiedepartementet att förundersökningsledaren ska åläggas en skyldighet att alltid begära ett målsägandebiträde när förundersökning inleds. Förslaget genomfördes inte.*
- *2007 föreslog Utredningen om målsägandebiträde att målsägandebiträde ska förordnas i alla ärenden om sexualbrott (utom sexuellt ofredande och om det var uppenbart att det inte behövs). Offer för sexualbrott ansågs vara en särskilt sårbar grupp av målsägande som därför borde ha en obligatorisk rätt till målsägandebiträde. Förslaget genomfördes inte.*
- *2014 föreslog Biträdeskostnadsutredningen att endast advokater förordnas som målsägandebiträden i sexualbrottsmål. Det ansågs viktigt att sådana uppdrag lämnades till särskilt erfarna personer. Förslaget har inte genomförts.*

Nu är vi där igen. 2014 års sexualbrottskommittés betänkande presenterades i höstas. Även den utredningen föreslår att målsägandebiträde ska förordnas när en sexualbrottsutredning inleds, skärpta kompetenskrav för målsägandebiträden och ytterligare åtgärder för att stärka målsägandes ställning. Frågan är om regeringen ska lyssna till den här utredningen. Vi vill inte se att ytterligare en uppmaning till ökad rättssäkerhet för sexualbrottsoffer möts med tystnad. Vi kräver möjlighet till upprättelse.

*Catarina Carlsson,
Stödcentrum Humlegården*